

УДК 821.161.2Пашк.7Свято:27-247.7
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2024-96-4>

РОМАН ЄВГЕНА ПАШКОВСЬКОГО «СВЯТО» ЯК СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БІБЛІЙНОЇ ПРИТЧІ ПРО БЛУДНОГО СИНА

Брижіцька І. П.

*кандидат філологічних наук, науковий співробітник
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка
Національної академії наук України
вул. Михайла Грушевського, 4, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-7424-7773
ira_b2008@ukr.net*

Ключові слова: духовне блукання, віднайдення шляху, блудний син, біблійна притча, духовне відродження, пошук сенсу життя, розкаяння і прощення, моральне очищення, символіка.

У статті аналізується тема духовних пошуків і віднайдення істинного шляху в романі Є. Пашковського «Свято» з особливим акцентом на паралелях з біблійною притчею про блудного сина. Розглядається те, як персонаж проходить складний шлях внутрішніх змін і духовної кризи. Віддаляючись від традиційних цінностей і родини, він опиняється у стані відчуження, що призводить до важливих випробувань. Поступове руйнування звичних орієнтирів виявляє глибокі протиріччя та сумніви в його душі, внаслідок чого він приходиться до усвідомлення справжнього змісту життя. Сюжет роману відтворює важливі етапи повернення блудного сина, акцентуючи на темах розкаяння, прощення та духовного переродження. Автор підсилює емоційні переживання персонажа за допомогою символів і художніх засобів, показуючи його відчуження від звичного світу, занурення у моральний хаос та поступове відновлення через усвідомлення власних помилок. Як і в біблійній притчі, герой проходить через біль самотності й розчарування, щоб зрозуміти значення духовного дому та прийняття. Поступово його духовні пошуки приводять до глибшого усвідомлення власної відповідальності перед близькими. У романі підкреслюється роль віри та внутрішнього переродження: залишаючи порожні цінності, головний герой відкриває в собі здатність до морального оновлення. У статті також звертається увага на стилістичні особливості творчості Є. Пашковського, зокрема його вміння передати психологічну глибину і складність персонажів через релігійні алюзії та метафоричний стиль. Символіка роману надає значення кожному етапу подорожі, а «свято» символізує повернення до духовного дому. Крізь випробування та очищення персонаж знаходить новий сенс життя, проходячи етапи, подібні до переживань блудного сина з Євангелії. Аналіз паралелей із Біблією показує, що роман «Свято» постає не лише історією особистого відродження, а й пошуком духовного прихистку у світі.

YEVHEN PASHKOVSKY'S NOVEL "HOLIDAY" AS A MODERN INTERPRETATION OF THE BIBLICAL PARABLE OF THE PRODIGAL SON

Bryzhytska I. P.

*Ph.D. in Philology, Researcher
Shevchenko Institute of Literature
of the National Academy of Sciences of Ukraine
Mykhaila Hrushevskoho str., 4, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7424-7773
ira_b2008@ukr.net*

Key words: *Spiritual wandering, finding the way, prodigal son, biblical parable, spiritual rebirth, search for the meaning of life, repentance and forgiveness, moral purification, symbolism.*

The article examines the theme of spiritual quest and the discovery of the true path in Ye. Pashkovsky's novel "Holiday", with a particular focus on parallels with the biblical parable of the Prodigal Son. It explores how the protagonist undergoes a challenging journey of inner transformation and spiritual crisis. As he distances himself from traditional values and family, he finds himself in a state of alienation, leading to significant trials. The gradual collapse of familiar points of reference reveals deep inner conflicts and doubts, ultimately guiding him to an awareness of life's true meaning. The plot of the novel mirrors the essential stages of the Prodigal Son's return, emphasizing themes of repentance, forgiveness, and spiritual rebirth. The author intensifies the protagonist's emotional experiences through symbols and artistic techniques, portraying his estrangement from the familiar world, his descent into moral chaos, and his gradual renewal through self-realization. Like in the biblical parable, the protagonist endures the pain of loneliness and disillusionment to grasp the significance of spiritual homecoming and acceptance. Gradually, his spiritual quest leads him to a deeper understanding of his responsibilities toward those close to him. The novel underscores the role of faith and inner transformation: by abandoning empty values, the protagonist discovers within himself the capacity for moral renewal. The article also highlights the stylistic features of Pashkovsky's writing, particularly his skill in conveying the psychological depth and complexity of characters through religious allusions and a metaphorical style. The novel's symbolism imparts significance to each stage of the journey, with the "feast" symbolizing a return to a spiritual home. Through trials and purification, the character finds new meaning in life, following stages reminiscent of the Prodigal Son's journey in the Gospels. The analysis of biblical parallels reveals that "Holiday" stands not only as a story of personal revival but also as a search for spiritual refuge in the world.

Постановка проблеми. Творчість Є. Пашковського неможливо уявити без постійного звернення до біблійної тематики, яка служить основою для розуміння його персонажів і сюжетних ліній. Багато дослідників, таких як Р. Харчук, Н. Зборовська, С. Квіт, О. Логвиненко, Л. Кульчинська, В. Шевчук та ін. акцентує увагу на впливі біблійних мотивів, що формують погляди письменника. Л. Кульчинська підкреслює важливість читання всіх романів автора «крізь призму Святого Письма», де кожен твір сповнений біблійних легенд, що задають певний контекст [Кульчицька,

2004, с. 58]. С. Квіт зазначає, що біблійні притчі й алюзії впливають на стилістику, композицію та ідеологію романів Є. Пашковського, в яких персонажі метафоризуються, а сюжет розгортається в метафоричному вимірі [Квіт, 2003, с. 143]. Важливо також згадати, що В. Шевчук вважає роман «Свято» своєрідною інтерпретацією біблійної притчі про блудного сина, що вказує на зв'язок Є. Пашковського з традицією християнської літератури [Шевчук, 1989, с. 5–6]. Р. Харчук підкреслює, що автор часто звертається до Біблії, і це дає підстави розглядати його як християнського

мораліста [Харчук, 2008, с. 75]. О. Логвиненко зазначає, що «в основі кожного твору письменника приховано легенду з Євангелія» [Логвиненко, 2001, с. 6–7]. Незважаючи на значний інтерес дослідників до біблійних мотивів у творчості Є. Пашковського, ця тема залишається недостатньо дослідженою. Таким чином, вивчення біблійних текстів і їхніх впливів на творчість митця продовжує бути актуальним завданням для подальших літературознавчих досліджень, що можуть розкрити нові грані художнього світу автора та поглибити розуміння його літературної спадщини.

Проблеми духовного блукання й віднайдення шляху, які постають у романі Є. Пашковського «Свято», втілюють складний процес духовного очищення, каяття та повернення до своїх коренів. Подібно до біблійної притчі про блудного сина, головний герой роману проходить через періоди сумнівів, помилок та внутрішньої боротьби, що, зрештою, приводить його до усвідомлення справжніх цінностей. Аналізуючи паралелі між романом і притчею, ми поставили собі питання про те, як саме автор через образи та події відтворює непростий шлях героя до духовного відродження, що перегукується з вічними темами покаяння та прощення, глибоко закоріненими у біблійні традиції.

Мета дослідження – проаналізувати духовне блукання та процес віднайдення шляху головного героя роману Є. Пашковського «Свято» у світлі біблійної притчі про блудного сина. Дослідження спрямоване на виявлення художніх засобів, які використовує автор для розкриття теми духовного очищення та каяття, а також на визначення паралелей між шляхом героя та біблійною історією. Це допоможе побачити, як роман відображає загальнолюдські питання пошуку сенсу життя, прощення та повернення до своїх коренів.

Предмет дослідження охоплює аналіз образів, символіки та тематики, пов'язаних із духовним блуканням і процесом самовіднайдення персонажа роману, зокрема в контексті біблійної притчі про блудного сина. Автор досліджує, як ці елементи взаємодіють та відображаються в тексті, а також розглядає вплив біблійних мотивів на формування основних ідей та конфліктів твору.

Об'єктом дослідження виступає роман Є. Пашковського «Свято» як літературний твір, що ілюструє процеси духовного блукання і самопізнання героя, а також його зв'язок із біблійною притчею про блудного сина. У статті аналізуються структурні та тематичні особливості роману в контексті релігійної символіки та морально-етичних аспектів.

Виклад основного матеріалу. Євангельський образ блудного сина став надзвичайно виразним і

поширеним символом у літературі, що втілює теми гріха, відчаю, каяття та пошуку власного місця у світі. Твори різних епох представляють безліч форм вираження образу блудного сина – від класичних літературних інтерпретацій до сучасних трактувань. У романі Є. Пашковського «Свято» цей образ набуває нового звучання, поєднуючи традиційні релігійні мотиви з труднощами сучасного життя. Н. Тендітна зауважує, що, цитуючи Біблію у своїй творчості, Є. Пашковський вносить у біблійні мотиви та образи сучасне тлумачення [Тендітна, 2009, с. 216]. Письменник, обравши головним героєм Андрія Подорожного, проводить паралель між його внутрішніми переживаннями та образом блудного сина, досліджуючи моральні та духовні питання, які виникають у зв'язку з його прагненням знайти власне «я». Герой твору намагається збагнути власну ідентичність, відшукати дорогу додому та зрозуміти свої духовні орієнтири, зіштовхуючись із протиріччями між рідним селом та відчуженим містом.

Внутрішня боротьба персонажа у романі розгортається на тлі біблійної історії про блудного сина, що взята з Євангелія від Луки (Лк. 15:11–32) [Хоменко, 2008, с. 805–806]. Ця притча описує шлях молодшого сина, який покидає батьківський дім, марнує спадщину та переживає глибоке розчарування. Подібним чином герой роману залишає село і вирушає до Києва, сповнений надій на краще життя, але швидко опиняється у полоні самотності та розгубленості. У великому місті він стає чужинцем серед бетонних стін і чужого натовпу, втрачаючи зв'язок із самим собою. Як зазначає дослідниця О. Вертиполох, «семантика прізвища Подорожній вказує на безперервний процес пошуку – як просторовий, так і духовний», і саме цей пошук становить основу роману» [Кульчицька, 2004, с. 93]. Залишаючи рідне середовище, Андрій водночас намагається знайти своє місце в житті, але, як і біблійний персонаж, він швидко втрачає відчуття своєї справжності у великому місті. Через ці мотиви автор порушує проблему відчуження, яка стає надзвичайно актуальною для сучасної людини, демонструючи, що кожен із нас потребує свого коріння – зв'язку з минулим і традиціями, які надають життю значущості.

Подібно до блудного сина, Андрій опиняється в пастці зовнішнього світу, де, здавалося б, він має шанс на успіх та реалізацію. Він покладає великі надії на кар'єру в будівельній сфері, проте робота стає для нього не джерелом натхнення, а місцем відчуженості: «Найважче признатись, що ти нікому ніколи ніде не потрібен, що, надриваючись від тривоги, мусиш мовчки іти в свою безвість» [Пашковський, 1989, с. 22]. Відчуття незадоволення разом із почуттям ізоляції посилює сумніви

персонажа і ставить під питання правильність вибору.

Подібно до блудного сина, який марнує спадщину і згодом опиняється у скруті, Андрій, перебуваючи у великому місті, відчувається загубленим серед «царства бетону» та «відсирілого духу підземелля» [Пашковський, 1989, с. 52]. Ці образи створюють моторошне відчуття відчуженості та безнадії, і самотність поглинає його дедалі більше. Як зазначає Р. Харчук, Андрій символізує «мандрівного філософа, шукача істини», який не знаходить відповіді у суворому міському середовищі [Харчук, 2008, с. 83].

Міська атмосфера, у яку занурюється Андрій, стає символом відчуженості та браку духовного зв'язку. Автор створює образи бетонних будівель, підземних переходів, які навіюють йому моторошне відчуття самотності та пустоти. За словами Н. Зборовської, Є. Пашковський у романі протиставляє «прокляте місто» справжньому духовному дому [Логвиненко, 2001, с. 196]. Тема «духовного голоду» пронизує весь роман і подібно до біблійної притчі спонукає до переоцінки цінностей. Сповнений внутрішнього неспокою, Андрій вирушає на пошуки прозоріння й гармонії, намагаючись віднайти справжній сенс життя. Однак, на відміну від блудного сина, він не знаходить безумовного прощення, а його душевні прагнення так і залишаються невгамованими.

Важливою постає ідея повернення до своїх витоків: подібно до біблійної історії, герой роману через важкі випробування усвідомлює, що справжній спокій і гармонія криються не в зовнішніх досягненнях, а у внутрішній злагоді з собою. Місто, зрештою, стає пасткою, розбиваючи його ілюзії про щастя.

Біблійний син, опинившись серед свиней, усвідомлює свій стан і вирішує повернутися до батька. Подібно до нього Андрій переживає внутрішню розгубленість, коли самотність і зневіра досягають своєї межі. Поступово він усвідомлює, що справжній спокій і внутрішнє задоволення відкриваються лише через повернення до рідного дому, який він залишив. Замість прощення, Андрій опиняється перед потребою знайти власний шлях, що вимагає глибшого осмислення та внутрішнього очищення. Дослідник В. Шевчук зазначає, що подорож головного героя з міста до села символізує метафоричний шлях «до того, що є Божим» [Шевчук, 1989, с. 5]. Він також зауважує, що життя Андрія – це безперервне прагнення знайти своє місце у світі: «Вся його енергія скеровується на отримання життєвих насолод, <...> але всі ці прагнення незмінно ведуть до нещасливих наслідків» [Шевчук, 1989, с. 5]. Така інтерпретація поглиблює образ блудного сина у сучасному контексті, де матеріальні блага виявляються неспро-

можними дати справжнє задоволення. У «світі підземелля» міста, де його поглинає «ескалаторний хижий гул» [Пашковський, 1989, с. 52], Андрій бачить лише механізовану реальність, що приховує руйнівну силу. Це місто, позбавлене тепла й підтримки, стає місцем, де він особливо гостро відчуває свою самотність і прагне до чогось справжнього. Розчарувавшись у людях і зазнавши невдач у стосунках, Андрій глибше усвідомлює важливість своїх коренів та справжнього себе. Його мандрівка, сповнена падінь і піднесенень, стає процесом самопізнання, де він переосмислює цінність дому та рідного оточення. Наприкінці твору Андрій починає розуміти, що справжнє щастя знаходиться не у зовнішньому, а в душевному спокої та єдності з рідними традиціями.

Як зазначає О. Логвиненко, притча про блудного сина перегукується з темами самотності та мандрів [Логвиненко, 2001, с. 6–7]. У цьому контексті самотність стає для героя безмовним заклинком повернутися додому – туди, де він відчуває справжню душевну радість. Це прагнення до рідного місця яскраво підкреслює його емоційний стан: «Очі йняли сльозою, все кликало запахом печеної в духовці картоплі: так пахне смуток за батьківщиною» [Пашковський, 1989, с. 13]. У своїх поневіряннях Андрій поступово втрачає ілюзії, усвідомлюючи, що метушня великого міста лише віддаляє його від справжнього щастя. Відчуття порожнечі серед суєти стає гострішим, посилюючи бажання повернутися додому, до того місця, де його чекає тепло рідної землі.

Самотність Андрія у великому місті стає відлунням його внутрішньої ізоляції: він відчуває брак справжньої дружби, взаєморозуміння, його емоційні потреби залишаються незадоволеними. Подібно до біблійного блудного сина, який після довгих поневірянь повертається до родини, Андрій шукає себе, іноді повертаючись до рідного села.

Зневірившись у людях, герой зазнає поразок і в коханні, а всі спроби побудувати міцні стосунки розбиваються, як і матеріальні здобутки блудного сина. Ці невдачі та емоційні бар'єри підсилюють відчуття духовного голоду, що палає в ньому. Та, на відміну від біблійного героя, якому вдалося здобути батьківське прощення, Андрій залишається на роздоріжжі, змушений прийняти незадоволеність своїх емоційних потреб. Кожне з його поневірянь нагадує про справжню мету пошуку, яка криється не в зовнішніх здобутках, а у внутрішньому примиренні та прийнятті себе. Поступово він усвідомлює, що справжня радість можлива лише через повернення до родинних цінностей і духовного притулку.

Спогади про дитинство, що постають перед Андрієм, наче теплий промінь, нагадують про

втрачений зв'язок із землею та домом: «Кожен виїзд у село обертався на свято: впізнаєш рідку березову смугу, що збігає крізь соснову іржу, пізнаєш кожну углибину від долота в білокорому стовбурі і крашанку сонця...» [Пашковський, 1989, с. 21]. Простота і тепло минулого – ці щирі дитячі радощі уособлюють для нього втрачену духовну цілісність. Серед холодної механізованої реальності міста спогади про село стають єдиним нагадуванням про прихисток, де «розхристане літо тепліє в пам'яті» і де він міг би перестати бути гостем [Пашковський, 1989, с. 21]. Подібно до блудного сина Андрій, зрештою, починає усвідомлювати, що справжнє повернення можливе лише через визнання своїх помилок. Його шлях, хоч і без явного примирення з родиною, все ж став пошуком свого коріння, що відкриває перший крок до духовного зміцнення. У романі образ свята набуває символічного значення, асоціюючись із відродженням і духовним очищенням, які відкривають нові горизонти для змін і відновлення внутрішньої гармонії. У розповіді про блудного сина святковий бенкет символізує не лише прощення, а й прийняття після покаяння, що свідчить про зміну внутрішнього світу героя. Ця ідея пронизує всю притчу і залишається ключовою для розвитку головного персонажа роману, підкреслюючи думку В. Шевчука про «роман із відкритим фіналом» [Шевчук, 1989, с. 6]. Таке завершення створює простір для надії на духовне зміцнення і відкриває можливості для повного оновлення його особистості.

Висновки і перспективи подальших розробок. У романі Є. Пашковського «Свято» тема духовних пошуків і повернення до правильного шляху показана через переживання головного героя, який проходить через сумніви й випробування, намагаючись знайти свій життєвий шлях. Його історія нагадує біблійну притчу про блудного сина, де повернення символізує прощення й очищення. Ця паралель допомагає показати, як герой змінюється всередині й шукає прощення. Подальші дослідження можуть звернути увагу на те, як у романі використані біблійні символи та як християнські ідеї впливають на думки героя. Це дозволить краще зрозуміти духовний розвиток, характерний для української літератури, особливо у пошуках ідентичності та справжніх цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія. Святе Письмо Старого та Нового Завіту / перекл. о. Івана Хоменка. Львів : Місіонер, 2008. 1475 с.
2. Бондар-Терещенко І. Буцім додому: шляхами «мандрівної» прози Євгена Пашковського. *Кур'єр Кривбасу*. 1999. № 118. С. 171–174.

3. Вертипорох О. Роман Євгена Пашковського «Свято»: традиційна і постмодерна семантика бунту. *Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки»*. 2008. Вип. 138. С. 92–101.
4. Зборовська Н. Про романи Євгена Пашковського. *Феміністичні роздуми: на карнавалі мертвих поцілунків*. Львів : Літопис, 1999. 273 с.
5. Квіт С. Євген Пашковський. Основи герменевтики : навчальний посібник. Київ : КМ-Академія. 2003. С. 141–147.
6. Кульчицька Л. Ризоматичні площини постмодерністських текстів: лабіринтами «Щоденного жезла» Є. Пашковського. *Сово і час*. 2004. № 11. С. 53–58.
7. Логвиненко О. «...І хліб стає прісним, і вино загусає на жовч»: інтерв'ю з Є. Пашковським. *Урядовий кур'єр*. 2001. 13 січня. № 6. С. 6–7.
8. Пашковський Є. Свято. *Дніпро*. 1989. № 9, 10. С. 4–87.
9. Тендітна Н.М. Біблійна тематика романів Євгена Пашковського. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2009. Вип. 4. С. 214–218.
10. Харчук Р.Б. Євген Пашковський – «Це буквально вулкан». *Сучасна українська проза: постмодерний період* : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія». 2008. 248 с.
11. Шевчук В. Чи ж буде вороття додому? *Дніпро*. 1989. № 9. С. 5–6.

REFERENCES

1. Khomenko Ivan (perek.) (2008) *Biblija. Svjate Pysjmo Starogho ta Novogho Zavitu* [The Bible. The Holy Scriptures of the Old and New Testaments]. Ljviv: Misioner.
2. Bondar-Tereshhenko I. (1999) Bucim dodomu: Shljakhamy “mandrivnoji” prozy Jevghena Pashkovsjkogho [Supposedly Home: The Paths of the ‘Wandering’ Prose of Yevhen Pashkovskiy]. *Kur'jer Kryvbasu*, no. 118, pp. 171–174.
3. Vertyporokh O. (2008) Roman Jevghena Pashkovsjkogho “Svjato”: tradycijna i postmoderna semantyka buntu [The Novel by Yevhen Pashkovskiy ‘The Holiday’: Traditional and Postmodern Semantics of Rebellion]. *Visnyk Cherkasjkogho universytetu. Serija: Filologichni nauky*, vol. 138, pp. 92–101.
4. Zborovsjka N. (1999) *Pro romany Jevghena Pashkovsjkogho. Feministychni rozdumy: Na karnavali mertvykh pocilunkiv* [About the Novels of Yevhen Pashkovskiy. Feminist Reflections: At the Carnival of Dead Kisses]. Ljviv: Litopys. (in Ukrainian).

5. Kvit S. (2003) Jevghen Pashkovsjkyj [Yevhen Pashkovskyi]. *Osnovy ghermenevtyky: Navch. Posib* [Fundamentals of Hermeneutics: A Study Guide]. Kyiv: KM-Akademija, pp. 141–147.
6. Kuljchycjka L. (2004) Ryzomatychni ploshhyny postmodernistsjkykh tekstiv: labiryntamy “Shhodennogho zhezla” Je. Pashkovsjkogho [Rhizomatic Dimensions of Postmodernist Texts: Through the Labyrinths of Y. Pashkovskyi’s ‘The Daily Staff’]. *Sovo i chas*, no. 11, pp. 53–58.
7. Loghvynenko O. (2001) “...I khlib staje prisnym, i vyno zaghusaje na zhovch”: Interv’ju z Je. Pashkovsjkym [“...And the Bread Becomes Unleavened, and the Wine Thickens with Bile’: An Interview with Y. Pashkovskyi.”]. *Urjadovyj kur’jer*, no. 6, pp. 6–7.
8. Pashkovsjkyj Je. (1989) Svjato [“Holiday”]. *Dnipro*, no. 9, 10, pp. 4–87.
9. Tenditna N. M. (2009) Biblijna tematyka romaniv Jevghena Pashkovsjkogho [The Biblical Themes in the Novels of Yevhen Pashkovskyi]. *Aktualjni problemy filologhiji ta perekladoznavstva: zb. nauk. Pr.*, vol. 4, pp. 214–218.
10. Kharchuk R. B. (2008) Jevghen Pashkovsjkyj – “Ce bukvaljno vulkan” [Yevhen Pashkovskyi – This is Literally a Volcano]. *Suchasna ukrajinsjka proza: Postmodernyj period: Navch. Posib* [Contemporary Ukrainian Prose: Postmodern Period: Study Guide]. Kyjiv: VC “Akademija”, pp. 248.
11. Shevchuk V. (1989) Chy zh bude vorottja dodomu? [“Will There Be a Return Home?”]. *Dnipro*, no. 9, pp. 5–6.